

STS

POLITISKA RIKTLINJER

2022–2024

INNEHÅLL

1	Vår ideologiska grund.....	2
2	Vårt växande hem.....	3
2.1	Mångfald skapar mera frihet för alla.....	3
2.2	Tro är en positiv samhällskraft	4
3	Social rättvisa.....	5
3.1	Utbildning skapar förutsättningar för jämlikhet	5
3.2	Alla behöver ett hem	6
3.3	Skyddsnät som håller	7
4	Internationell solidaritet	8
4.1	Biståndspolitiken är en nyckel i fattigdomsbekämpning.....	8
4.2	En solidarisk migrationspolitisk.....	9
4.3	Fred och säkerhet i världen.....	10
5	Miljö och klimat	11
5.1	Sverige ska bli världens första cirkulära nation.....	11
5.2	En levande miljö är en förutsättning för att klara klimatkrisen	12
5.3	En grön omställning kräver en röd välfärdsmodell	13

Socialdemokrater
för tro och solidaritet

Socialdemokrater för tro och solidaritet är en rörelse för de som vill omsätta sin tro och övertygelse i aktivt politiskt engagemang för ett jämlikt samhälle och en rättvis värld. Vi är en rörelse där alla, oavsett livsåskådning, är välkomna att påverka och delta i samhällsbygget.

En rättvis fördelning av resurser är grunden för ett jämlikt samhälle där individens möjlighet att delta på sina egna villkor i samhällslivet inte begränsas av olika former av diskriminering. Socialdemokratins ideologiska utgångspunkt är att utjämna klassklyftor och förändra samhället genom stärkta rättigheter, stärka individens makt över sitt eget liv och genom en solidarisk omfördelning av resurser, från dem som har till dem som inte har.

Vi står upp för allas lika värde och försvarar mänskliga rättigheter i tider när andra vill kringkära dem. Människovärdet är okränkbart och känner inga nationsgränser. Därför är vårt politiska engagemang globalt. Vi vill bidra till en värld där kampen för solidaritet, respekt för planeten och människovärdet förenas där vårt gemensamma engagemang bäddar för en ljus framtid för världens barn och befriar från orättvisa och fattigdom.

Vi är en progressiv kraft för ett öppet och demokratiskt samhälle. Tilltron till människan och övertygelsen om rättvisans fundamentala roll i samhällsbygget är vägledande principer för den politik vi driver. Under åren 2022–2024 arbetar vi med följande fyra politikområden: *Mångfald och antirasism* (diskuteras nedan under termen *vårt växande hem*), *social rättvisa och jämlikhet*, *internationell solidaritet* samt *miljö- och klimat*.

Sveriges befolkning är resultatet av tusentals år av migration till detta geografiska område från många delar av världen. Svensk kultur lever och utvecklas hela tiden och skapas av oss som i varje stund bor här. Till Sverige har människor flyttat för att de funnit kärleken, börjat studera eller hittat drömjobbet. Andra har kommit för att de tvingats fly undan oroshärddar i olika delar av världen.

Oavsett varifrån människor kommer ifrån ska Sverige vara ett välkomnande land. I *vårt växande hem* ska varje individ ha möjlighet att nå sin fulla potential och leva ett liv bortom fattigdom och orättvisa. Mångfalden gör Sverige till ett rikt och innovativt samhälle, och är något som ska värnas.

2.1 MÅNGFALD SKAPAR MERA FRIHET FÖR ALLA

Migration och ökade omvärldskontakter innebär att Sverige ständigt förändras. Sverige är pluralistiskt, både vad gäller språk, religion och kultur. En större mångfald i samhället ger individen större frihet att själv välja hur hen vill leva sitt liv. Mångfalden berikar Sverige.

För att tillvarata den potential som mångfalden ger krävs en ambitiös integrationspolitik som ger nycklar för de som nyligen kommit till Sverige att snabbt kunna etablera sig i landet. En framgångsrik integrationspolitik kräver också att etablerade svenskar engagerar sig i välkomnandet av de som nyligen flyttat hit.

Mångfald är även en fråga som används av ytterhögern för att skapa polariseringar i samhället, där människors olika bakgrunder och traditioner beskrivs som ett problem, snarare än en styrka. Det är orättfärdigt. Alla typer av rasism och diskrimineringar måste bekämpas. Vårt förbund åtar sig en särskild uppgift att belysa mångfalden som en samhällsvinst och motverka fördomar, hot och hat. Det behövs en bredare representation i samtliga parlamentariska organ för att alla ska få ta del av hela demokratin.

Tyvärr ser vi idag hur politiska partier med högerkonservativa och rasistiska värderingar vinner allt större stöd bland befolkningen. Dessa reaktionära ideologier gror bäst i isolerade och likriktade miljöer. Därför måste vi verka politiskt för att skapa fler mötesplatser mellan människor och försvåra för de krafter som vill verka för slutenhet.

Därför arbetar vi för:

- ❖ en rättvis integrationspolitik för ett sammanhållet samhälle och en starkare välfärd för alla, trygga arbets- och lönevillkor samt en kamp mot ekonomisk, social och etnisk segregation.
- ❖ jämställdhet mellan könen och ett slut på mäns våld mot kvinnor.
- ❖ ökade ansträngningar för att mota diskriminering och negativ särbehandling av Europas minoriteter.
- ❖ att all form av diskriminering och segregation motverkas.
- ❖ att samhället tar krafttag mot hatbrott, hot med religiösa och etniska motiv och mot politiskt och extremistiskt våld.
- ❖ att kvinnofridsbrott skall klassificeras som hatbrott
- ❖ ökade budgetinsatser för att stärka det civilsamhället som verkar för antirasism

2.2 TRO ÄR EN POSITIV SAMHÄLLSKRAFT

Sverige har världens mest sekulära och mest individualistiska värderingar. Samtidigt har religionens roll förstärkts de senare åren. Nästan var femte person i Sverige betraktar sig idag som troende. En sekulär stat är en förutsättning för allas religionsfrihet. Däremot misstänkliggörs människans tro alltför ofta av det sekulära majoritetssamhället istället för att se den som en positiv kraft i samhällsutvecklingen. Vi vill bekämpa religionsrädslan i det svenska samhället och istället synliggöra religionens medskapande kraft för samhällsutvecklingen.

Världsreligionerna vägleds av värderingar för fred, jämlikhet och rättvisa. Med en gemensam värdegrund utgör religionen ett universellt språk, som kan bistå samhället att förstå andra människor, kulturer och traditioner. Religionens positiva kraft får inte låtas undanskymmas av religiös fundamentalism som är auktoritär, antidemokratisk och legitimerar våld. Den religiösa fundamentalismen är ett likartat hot mot det frihetliga och demokratiska samhället, som ett hot mot religionens frihetliga budskap och budbärare.

Skiljelinjen går inte mellan människor av olika religioner, inte heller mellan sekulära och religiösa, utan skiljelinjen går inom religioner och ideologier – mellan det öppna sökandet efter och reviderandet av sanningar, och det intoleranta förvaltandet av ovanifrån dikterade sanningar – vare sig det är kristet, muslimskt, judiskt eller något annat. Vi ska gå i främsta ledet i kampen för religionsfrihet och mot diskriminering på religiösa grunder.

Därför arbetar vi för:

- ❖ att minoriteters rätt ska stärkas och religionsfriheten tryggas.
- ❖ att jämställdheten i religiösa sammanhang främjas
- ❖ att fler traditioner bereds plats i offentligheten, till exempel via en ökad flexibilitet för ledighet även vid judiska och muslimska helger.
- ❖ att bekämpandet av hatbrott ska prioriteras; hoten mot gudstjänst- och bönelokaler måste tas på större allvar och stoppas.

Varje människa är unik och värdefull. Samtidigt är individers förutsättningar och förmågor olika redan från födseln. För att varje individ ska ges lika möjligheter att nå sin fulla potential behöver samhället vara starkt nog att kunna utjämna orättvisor och klassklyftor. Det förutsätter en generell välfärd som innefattar alla i Sverige.

3.1 UTBILDNING SKAPAR FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR JÄMLIKHET

Skolan spelar en avgörande roll i barns möjligheter att som vuxna forma sina egna liv. För att skapa ett jämlikt samhälle där alla, inte bara några, kan känna frihet, trygghet och framtidstro är det grundläggande att alla barn klarar skolan.

Arbetet med att skapa likvärdiga förutsättningar för alla barn att klara grundskolan börjar redan i förskolan. Forskning visar nämligen att barn som gått i en förskola av hög kvalitet lyckas bättre i skolan. Därför ska alla barn ha rätt till förskola, oavsett föräldrarnas livssituation. Det ska inte spela någon roll om ett barns föräldrar är arbetsökande eller arbetar natt. Förskolan ska vara lärorik och stimulerande för alla barn. Barngrupperna ska vara små och barnen ska erbjudas en trygg miljö där behörig och kunnig personal har tid att möta varje barns behov.

Den svenska modellen vilar på en jämlik skola där ingen elev lämnas efter, men ingen heller hålls tillbaka. Att lärarna hinner se och hjälpa varje elev är en förutsättning för barns inläring. Alla barn behöver olika mycket stöd. Ingen lärare ska ha fler elever i klassen än att alla kan få hjälp. För att barn ska få en trygg skolgång och må bra måste alla elever också ha tillgång till kurator, skolköterska, specialpedagog och fritidsledare.

Skolans uppgift är att ta fram och förädla de gåvor alla elever har. Kritisiskt tänkande och ifrågasättande ska uppmuntras. Liksom drömmar och nya idéer. Eleverna ska förberedas för ett demokratiskt, mer jämlikt och hållbart samhälle. Utbildningen bör ske i nära samverkan med såväl föreningsliv som näringsliv. Vi ger oss inte förrän alla barn i Sverige klarar skolan.

Om eleverna inte lyckas är det skolan som ska få underkänt. För att lyckas behöver skolan ges tillräckliga resurser, erbjuda en mångfald av pedagogik och uppmuntra pedagoger att pröva nytt. Den mångfalden kan rymmas inom offentligt drivna skolor, men får gärna kompletteras av idéburna fristående skolor utan vinstuttag. Resurserna ska stanna i skolan och inte hamna på aktieägares konton.

Lärandet behöver vara livslångt. Alla elever ska lämna gymnasiet med en god grund att bygga vidare på. Där är såväl den kommunala vuxenutbildningen, folkhögskolorna, högskolorna, universiteten, studieförbund som biblioteken viktiga. De ska vara tillgängliga för så många som möjligt, vilket kräver tillräcklig offentlig finansiering liksom ett generöst studiestöd. Det handlar om yrkeskunskaper, men också bildning för självständiga individer som står upp för demokrati och alla människors lika värde.

Därför arbetar vi för:

- ❖ att alla barn, oavsett föräldrarnas sysselsättning, ska erbjudas samma tillgång till förskolan.
- ❖ att kötid inte ska vara ett urvalskriterium för skolvalet
- ❖ att alla elever som lämnar gymnasiet ska ha en god grund att bygga vidare på.
- ❖ att skolan ska ges mer resurser och att de resurser som avsätts ska gå till eleverna, inte ägarna.

3.2 ALLA BEHÖVER ETT HEM

Varje människa behöver en plats de kan kalla sitt hem, där de kan ta en dusch, vila för natten och känna sig trygga. Med en kraftfull satsning kan vi avskaffa hemlösheten, fattigdomens tydligaste skyltfönster. Inget annat är anständigt ett av världens rikaste länder.

Allmännyttan utgör en central roll i samhället för att bryta hemlösheten. Allmännyttan ska finnas i alla kommuner och äga en väsentlig del av fastighetsbeståndet. Därtill behöver kommunernas socialtjänst fånga upp de som annars riskerar att bli hemlösa. Ingen ska behöva vråkas och därför behöver samhällets skyddsnet aktualiseras i god tid innan en människa får illa.

Behovet, inte medborgarskapet, ska vara avgörande för möjligheten att få stöd. Även de EU-migranter som vistas i kommunerna ska vid behov ges tak över huvudet. Stödet får gärna ges i samverkan med civilsamhället och även omfatta möjlighet till sysselsättning.

Idag undviker många högerstyrda kommuner att ta sitt bostadsförsörjningsansvar genom att ensidigt bygga bostadsrätter vilket hindrar personer med låga inkomster från att flytta till kommunen. Vidare har de satt social dumping i system där nyanlända och hemlösa konsekvent hänvisas till boendelösningar långt ifrån den egna hemkommunen.

Från statligt håll krävs även en aktiv bostadspolitik med rimliga bostadsbidrag, investeringsstöd och möjligheter att låna till en ny bostad, särskilt för unga. Alla unga ska ges praktisk möjlighet att flytta hemifrån. Detta kan finansieras genom ökad beskattning av de som tjänar mest.

Därför arbetar vi för:

- ❖ att hemlösheten avskaffas
- ❖ att förlänga etableringsansvaret för nyanlända och motverka social dumping
- ❖ att en stark allmännytta ska finnas i hela landet
- ❖ att de EU-migranter som vistas i Sverige vid behov ska ges tak över huvudet
- ❖ att alla kommuner inför bostadsgaranti för unga

3.3 SKYDDSNÄT SOM HÅLLER

I kraft av vår mänsklighet besitter vi alla ett heligt och jämlikt värde som inte kan tas ifrån oss. Vi besitter också ett ansvar att bidra solidariskt till det gemensamma bästa samt värna varandras rättigheter och möjligheter. Ett orättvist samhälle är ett orättfärdigt samhälle, och våra föregångares kamp för att ge upprättelse och trygghet också åt utsatta, fattiga och utstötta måste fortsätta även i vår tid.

I ett socialdemokratiskt Sverige ska det alltid gå att förlita sig på samhällets stöd. Samhället ska stötta den individ som blir sjuk, arbetslös eller av andra skäl hamnar i en svår situation i livet. Ett starkt skyddsnät är en solidaritetshandling, men även ett avgörande framgångskoncept för en välfärdsstat. Ett starkt skyddsnät ger individer en möjlighet till återhämtning och övertygelsen om att varje individ förtjänar en andra chans har gjort den svenska välfärdsstaten till en ekonomisk och social framgångsmodell.

Socialdemokratin är ett frihetsprojekt som bygger på tron att samhället som helhet blir starkare och rikare när alla får möjlighet att delta och bidra utifrån förutsättningar och förmågor. Vi kan inte tolerera social utslagning, vare sig ur ett medmänskligt eller ett samhällsekonomiskt perspektiv. Ekonomisk trygghet för alla som lever i Sverige är en investering som ytterst betalar sig själv.

Därför arbetar vi för:

- ❖ att ersättningen i sjukförsäkringen ska vara 90 % av förvärvsinkomsten för minst 80 % av löntagarna
- ❖ att ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen ska vara 90 % av förvärvsinkomsten för minst 80 % av löntagarna
- ❖ att tandvården ska ingå i sjukvårdens högkostnadsskydd

Kampen för frihet, rättvisa och jämlikhet känner inga nationsgränser. När vi agerar lokalt mot förtryckande strukturer, är det också mot globala orättvisor vi slåss. För att adressera förtryck och orättvisor behöver vi höja blicken bortom landets egna gränser. Förtryckande strukturer globalt bekämpas bäst tillsammans och kampen för fred nås bäst via dialog och samarbeten.

4.1 BISTÅNDSPOLITIKEN ÄR EN NYCKEL I FATTIGDOMSBEKÄMPNING

Än idag lever miljontals människor runtom i världen i fattigdom och endast en minoritet av världens befolkning lever i en demokrati. Sveriges bistånd handlar i stor utsträckning om ett progressivt utvecklingssamarbete som ska bidra till fred, välbild och demokrati i det långa perspektivet. Dessa viktiga värden är idag ställda inför stora globala utmaningar.

Efter flera decennier av ökad demokratisering i världen ser vi nu hur demokratin är på tillbakagång. I jakten på vinst agerar multinationella företag alltför ofta hänsynslöst och berövar människor möjligheter att försörja sig själva. Global uppvärmning gör naturresurser svårare att utvinna, och med fattigdom och ojämlikhet följer snart social oro och politiska spänningar. Pandemin har lett till att många har kastats ut i en brutal fattigdom. Aldrig tidigare i historien har lika många människor befunnit sig flykt. Samtidigt har världens allra rikaste tillskansat sig ofattbara förmögenheter.

Globaliseringen är här för att stanna, men i dagsläget har den lett till ett jordklot som är uppdelat i vinnare och förlorare. Det ska vi ändra på. Världen behöver mer jämlikhetspolitik, som syftar till att sudda ut dessa skillnader mellan vinnare och förlorare.

I detta arbete är biståndspolitik en viktig del. Socialdemokrater för tro och solidaritet står upp för att en procent av BNI ska gå till bistånd. Vi motsätter oss att avräkningar kan göras från biståndsanslaget för att finansiera flyktingmottagande i Sverige. Det är inte bara osolidariskt att ställa människor som lever i fattigdom runtom i världen mot asylsökande i Sverige, det är kontraproduktivt. Ett minskat svenskt bistånd leder till minskade möjligheter för Sverige att verka för det som är syftet med biståndet: avspänning, demokrati och välbild i områden som annars riskerar bli nya platser som människor tvingas att fly ifrån.

Historien visar att fackföreningar är kraftfulla verktyg för att bekämpa fattigdom och höja människors levnadsstandard genom att mer makt på arbetsplatserna hamnar hos arbetarna själva, inom solidariska organisationer. När mer pengar på detta sätt går från storföretag till enskilda arbetare, så kan välbild byggas underifrån, på en god demokratisk bas som bidrar till långsiktig och hållbar jämlikhet. På många håll i världen organiserar sig modiga människor i politiska civilsamhällesorganisationer och i fackförbund för att åstadkomma långsiktig jämlikhet i sina hemländer. Det är viktigt att detta arbete stöts och att fackligt, demokratiskt folkrörelsebistånd prioriteras i biståndspolitik.

Därför arbetar vi för:

- ❖ att det svenska enprocentmålet för bistånd ska ligga fast och odelat användas till fattigdomsbekämpning och demokratiutveckling
- ❖ att folkrörelsebiståndet och mänskliga rättigheter prioriteras i biståndspolitik

4.2 EN SOLIDARISK MIGRATIONSPOLITISK

Krig och konflikt har tvingat miljontals människor på flykt i världen. När en människa flyr för sitt liv är den enskildas frihet och liv beroende av omvärldens förmåga att bevilja ett hem och en framtid. När allt fler söker skydd bortom landets gränser behöver EU uppvisa styrka, medmänsklighet och solidaritet.

Solidariteten ska möta den som söker den, oavsett varifrån en människa kommer ifrån. Möjligheterna till asyl för flyende från konflikter utanför Europa är små och tidigare har tusentals människor drunknat i Medelhavet på grund av den förda migrationspolitiken. Sverige och EU behöver stärka asylrätten.

Samtidigt som antalet människor på flykt ständigt ökar, har EU skurit ner på flyktingmottagandet. Även i Sverige har asylpolitiken utvecklats i en mer restriktiv riktning. Röster har höjts om att avskaffa den mänskliga rättigheten att söka asyl vid gränsen till ett annat land.

Mer måste göras för att rädda människor som flyr för sina liv, såväl inom Sverige som i EU. Sverige ska vara ett internationellt humanitärt föredöme när det gäller asyl- och flyktingpolitiken. Sedan 2015 har radikala förändringar skett i svensk asyllagstiftning och rätten till asyl har kommit att urholkas. Flera av åtgärderna, såsom tillfälliga uppehållstillstånd, skapar oro för individen och motverkar en snabb etablering och integrationen. Dessa åtstramningar motverkar möjligheten att värna barnkonventionen och driva en feministisk politik med respekt för kvinnor på flykt.

Därför arbetar vi för:

- ❖ att stå upp för asylrätten och lagliga och säkra vägar till Europa.
- ❖ att Sverige avsevärt ska öka antalet kvotflyktingar
- ❖ att öka kapaciteten i det svenska mottagandet av människor som flytt
- ❖ att permanenta uppehållstillstånd ska vara huvudregel vid beslut om uppehållstillstånd
- ❖ anförandet av ett stopp för utvisningar till Afghanistan
- ❖ värnande av rätten till familjeåterförening
- ❖ att få alla EU-länder att leva upp till internationella åtaganden och asylrätt
- ❖ Sverige ska öka sitt stöd till FN:s flyktingorgan UNHCR

4.3 FRED OCH SÄKERHET I VÄRLDEN

Folkrätt och mänskliga rättigheter måste värnas och stärkas i hela världen. En auktoritär och nationalistisk väg drar över stora delar av världen, och innebär en ny utmaning för arbetet för internationell avspänning och långsiktig fredspolitik. Krig och väpnade konflikter pågår runt om i världen. Hat och hot mot marginaliserade samhällsgrupper ökar. I allt fler länder använder auktoritära krafter religion för att skapa motsättningar mellan människor, förtrycka sina invånare och legitimera våld.

I takt med den oroväckande utvecklingen globalt behöver arbetet för fred och nedrustning intensifieras. Militär upprustning i oroliga tider behöver upphöra, för att motverka att konflikter militariserar med mänskligt lidande som en följd. Samtidigt som en aktiv nedrustningspolitik behöver främjas måste även det fredsbevarande arbetet stärkas internationellt. Det innebär diplomatiska ansträngningar och upprätthållandet av svensk alliansfrihet.

Kriget i Ukraina har aktualiserat frågan om ett svenskt Natomedlemskap på nytt. Socialdemokrater för tro och solidaritet är starka anhängare av militär alliansfrihet. Sveriges militära alliansfrihet har möjliggjort för Sverige att spela en viktig roll inom den globala freds- och nedrustningspolitiken. Vi ser att Sverige också framgent har en viktig roll att spela som en alliansfri internationell fredsmäklare. Hållbar mänsklig säkerhet i hela vårt närområde sker genom stärkandet av demokrati och mänskliga rättigheter, genom konfliktförebyggande, ökad handel och politiskt samarbete.

Vi strävar även efter en kärnvapenfri värld. Kärnvapen är ett av de allvarligaste hoten mot mänskligt liv på planeten. Idag finns det en internationell lag som innebär ett förbud mot att utveckla, testa, producera, äga och lagra kärnvapen. Det är bra men fler länder, Sverige inkluderat, behöver ratificera FN-konventionen om förbud mot kärnvapen.

Jämte en obsolet uppfattning om att landets försvarsförmåga ensidigt utgår från det militära budgetanslaget, växer insikten om att fred och säkerhet har flera dimensioner. Militära investeringar bör därför i högre grad vägas mot demokratistärkande insatser, såsom utökad bistånd, fattigdomsbekämpning och jämställdhetsfrämjande arbete.

Därför arbetar vi för:

- ❖ att Sveriges alliansfrihet värnas för att möjliggöra en oberoende utrikespolitik, inte minst vid nedrustningsförhandlingar.
- ❖ att Sverige ska ta en mer aktiv roll i arbetet för att stärka de mänskliga rättigheterna och det globala fredsarbetet. Inte minst i medlingsarbetet för att finna fredliga lösningar på väpnade konflikter och krig.
- ❖ att Sverige driver på för internationell nedrustning, inte minst avseende kärnvapen och kemiska stridsmedel. Sverige ska ratificera FN-konventionen om förbud av kärnvapen.
- ❖ att svensk vapenexport ska upphöra.
- ❖ att Sverige ska verka för internationella restriktioner mot vapen som genom artificiell intelligens fattar och genomför taktiska beslut utan mänsklig inblandning.
- ❖ att bidra till genomförandet och utvecklingen av en feministisk utrikespolitik med folkrätten som grund.
- ❖ att Israels olagliga ockupation av Palestina ska upphöra och blockaden av Gaza ska hävas. Sverige ska verka för att fler länder erkänner staten Palestina och aktivt stödjer de krafter som verkar för försoning i regionen. Båda sidors krigsbrott ska granskas.
- ❖ att Västsahara ska erkännas som stat.

I flera hundra år har moderniteten varit intimt förbunden med en linjär ekonomisk modell som på ett fundamentalt plan utgått från att morgondagen är någon annans ansvar. Människan har byggt upp ett globalt ekonomiskt system som länge verkade omöjligt att ifrågasätta, trots decennier av växande medvetenhet om krympande livsvillkor på en alltmer överhettad planet. Men nu är det på väg att vända. FN har utnämnt detta decennium till *the decade of action*. Ska klimatförändringarnas hejdas och vårt ekosystem räddas behöver världen agera skyndsamt.

Att hejda klimatförändringarna och värna naturen är en fråga om solidaritet. Utsläppen i världen är ojämnt fördelade, där de med de allra högsta inkomsterna står för de största utsläppen. Samtidigt vet vi att det är världens fattigaste människor som kommer att drabbas först och allvarligt om vi misslyckas med att hejda den globala uppvärmningen och bevara jordens ekosystem. Att världens fattigaste ska betala det dyraste priset för de rikas livsstil kan aldrig vara försvarbart för en socialdemokrat.

5.1 SVERIGE SKA BLI VÄRLDENS FÖRSTA CIRKULÄRA NATION

Vår vision är en planet där människans konsumtion sker på ett hållbart sätt med respekt för vår miljö, individens hälsa och för klimatet. Vi vill ställa om Sverige till en cirkulär ekonomi. Cirkulär ekonomi kan beskrivas som ett system där i princip varken växtgasutsläpp eller avfall uppstår. I en cirkulär ekonomi reduceras slösaktig konsumtion, produkter återanvänds och återvinns därefter. I återvinningsprocessen tillvaratas material från avfall i syfte att producera nytt material, så kallat sekundärmaterial, vilket används för att tillverka nya föremål.

En cirkulär ekonomi är raka motsatsen till dagens slit-och-släng-mentalitet som genererar stora koldioxidutsläpp och avfallsberg. En cirkulär ekonomi har förutsättningar att vara ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar. Utvecklingen mot cirkulära flöden är avgörande när världen går från sju till tio miljarder människor och efterfrågan på livsmedel, varor och tjänster ökar, samtidigt som jordens resurser är begränsade. Att fortsätta att urholka jordens resurser är varken lönsamt, ekologiskt eller smart.

I Sverige kommer de största territoriella växthusgasutsläppen från transportsektorn, bygg- och anläggningssektorn, industrin, jordbruk och skogsbruk samt från energiläckage. Svenskarnas konsumtion ger också upphov till stora växthusgasutsläpp internationellt. Sverige ska vara ledande i att lösa den pågående klimatkrisen. Vi ska vara ett land där vi förenar tillväxt och nya jobb med en grön omställning.

Sverige behöver vägleda företag mot cirkulära affärsmodeller, där produkter redan i tillverkningsprocessen är designade för att återanvändas och därefter materialåtervinnas, och där kvalitativa och hållbara produkter är det mest lönsamma. Vi måste lämna slit- och släng-samhället för att istället eftersträva ett bättre och hållbart ideal. Resultatet av en grön omställning är inte sänkt levnadsstandard, som vissa befarat, utan tvärtom ett ökat välstånd och ekonomiskt utrymme för nya reformer och nya jobb.

Därför arbetar vi för:

- ❖ att Sverige inför ett förbud mot nybilsförsäljning av fossildrivna bilar snarast, med sikte på 2025.
- ❖ att nybyggnation av bostäder och kontor i första hand skall ske i trä eller andra hållbara, text återbrukade, material.
- ❖ att Sverige ska ha som ambition att bli en cirkulär ekonomi senast år 2035.
- ❖ att återvunnet material i största möjliga utsträckning ska ersätta nyproducerat vid tillverkning.
- ❖ att allt nyproducerat material på sikt ska kunna återvinnas.
- ❖ att Sverige ska utveckla en storskalig återvinning.
- ❖ att produkter tillverkas för att underlätta materialåtervinning när det nått slutet av sin användning.

5.2 EN LEVANDE MILJÖ ÄR EN FÖRUTSÄTTNING FÖR ATT KLARA KLIMATKRISEN

Ansvaret för såväl planeten som vår närmiljö handlar inte bara om hotet från den globala uppvärmningen och människans allt större ekologiska fotavtryck. Det handlar också om allas rätt att ta del av en ren och oförstörd natur. Möjligheten och rätten att ta del av friska skogar, rent vatten och frisk luft får aldrig bli en klassfråga, utan istället en rättighet för alla att ta del av.

Naturen är inte bara viktig för individens välmående, den är avgörande för att lyckas bekämpa klimatförändringarna. Friska sjöar, ett rikt växtliv och välmående jordar är avgörande för en välmående natur med rik biologisk mångfald samtidigt som skogar och restaurering av våtmarker kan binda stora mängder koldioxid från atmosfären.

Det går inte att lösa klimatkrisen utan att värna naturen och den biologiska mångfalden. Klimatförändringar och krisen för biologisk mångfald är nära ihopkopplade. Klimatförändringar påskyndar förstörelsen av natur och klimatförändringarna påskyndas samtidigt av förlusten av biologisk mångfald. Enbart genom att värna och restaurera naturen kan ett robust skydd mot klimatförändringarna säkras.

Idag finns flera hot mot den biologiska mångfalden. Utsläpp från trafik och industri förorenar vattendrag och påverkar djurlivet negativt. Behovet är akut och till havs förvärras situationen av den globala uppvärmningen samtidigt som överfisket i våra hav är en ödesfråga som angår oss alla. Bebyggelse förstör viktiga naturmiljöer och tränger undan den biologiska mångfalden. Enligt FN pågår en global massutrotning av djurarter och en miljon arter riskerar att utrotas inom de närmaste tio åren på grund av klimatförändringarna och på grund av att människan förstör deras livsmiljöer.

För att minska förstörelsen av viktiga naturmiljöer och för att bevara den biologiska mångfalden krävs en omställning till en grön utveckling av stad och landsbygd. Naturområden och havsområden måste skyddas, föroreningar och kemikalier i naturen måste upphöra. Detta är också vår skyldighet, även nästkommande generationer ska kunna njuta naturens artrikedom, läkande förmåga, och livsviktiga kraft.

Därför arbetar vi för:

- ❖ att skyddsvärd natur och havsmiljöer i större utsträckning ska omfattas av naturreservat, nationalparker och Natura 2000 områden.
- ❖ att naturmiljöer skyddas genom en aktiv naturvård som möjliggör för kommande generationer att ta del av en frisk och oförstörd natur.
- ❖ att strandskydd och allemansrätt värnas för att tillvarata allas rätt att uppleva naturen.
- ❖ att återställa våtmarker för att öka den biologiska mångfalden, säkra grundvattennivåerna och skapa kolsänkor.
- ❖ att Sverige går i täten för att att ekocid, storskalig miljöförstörelse, ska läggas till Romstadgan som ett femte brott i fredstid.
- ❖ att Sverige ska ställa om till grön utveckling av städer och landsbygd som går hand i hand med bevarandet av den biologiska mångfalden.
- ❖ att svenska jordbruk ska bedriva ekologisk verksamhet där naturbetesmarker för idisslande djur ska främjas.
- ❖ att svenska jordbruk i större utsträckning ska uppmuntras producera växtbaserat protein.
- ❖ att svensk självförsörjningsgrad ska öka för att säkerställa en robust matförsörjning i tider av klimatförändringar.
- ❖ att krafttag tas mot det industriella storfisket och att trälgränsen flyttas ut från svenskt territorial vatten
- ❖ att strandskydd och allemansrätt värnas för att tillvarata allas rätt att uppleva naturen.

5.3 EN GRÖN OMSTÄLLNING KRÄVER EN RÖD VÄLFÄRDSMODELL

Klimatkrisen kan inte enbart lösas genom individuella privata lösningar. Historien visar att inte heller marknaden kommer att ta ansvaret för klimatomställningen. En grön omställning på riktigt kräver modiga politiska beslut och lösningar på alla nivåer i samhället. Det kräver att de som förorenar upphör med detta och att de som har de största ekonomiska resurserna, oftast samtidigt de största utsläpparna, också tar ett större ansvar för den hållbara omställningen. Klimatomställningen ska ske rättvist och omställningens mål är att nå ett jämlikt och hållbart samhälle.

Sverige spänner alltifrån tät innerstad och förortsbebyggelse till landsbygd och skärgård. Miljontals svenskar har promenadavstånd till spårbunden kollektivtrafik samtidigt som miljontals lever på landsbygden. I Sverige finns såväl grå industriområden, blå sjöar som gröna djupa skogar.

Denna mångfald är en möjlighet för den hållbara omställningen. Alla kommuner kan bidra till att rädda klimatet och miljön men kommunpolitiker i Sveriges kommer att behöva prioritera olika reformer beroende på den egna hemkommunens förutsättningar. Genom att ta vara på de olika kommunernas särart och särskilda förutsättningar, samarbeta och dela lösningar över kommungränserna kan Sverige bli världsledande i den gröna omställningen.

På kort sikt kan omställningen till ett hållbart samhälle innebära intressekonflikter, inte minst mellan värnandet av befintliga jobb här och nu och solidariteten med framtida generationer. För att få med alla i den gröna omställningen så krävs en röd välfärdsmodell. Den rättvisa omställningen innebär att politiken tar ansvar för att säkerställa att de människor som på kort sikt riskerar att förlora jobbet till följd av att miljöskadliga branscher utkonkurreras garanteras en ekonomisk trygghet och möjlighet att skola om sig för att kunna ta nya jobb. Sverige behöver säkerställa att människor inte ska lämnas efter när samhället ställer om. Vi har gjort det förr och kommer att göra det igen.

Därför arbetar vi för:

- ❖ att arbetsförmedlingen och migrationsverket ska få i uppdrag att tillsammans förse nya svenskar och arbetslösa med rekommenderade utbildningar och yrkesprogram, riktade mot bristyrken, som en del i den gröna omställningen.
- ❖ att utbildningsinsatser ska ge arbetslösa möjligheter att yrkesväxla till bristyrken som en del av den gröna omställningen. Under den tid som utbildningen genomförs ska ekonomisk ersättning i nivå med A-kassa utgå.